

Rizika a nebezpečí při vodní turistice

Splouvání vodních toků poskytuje vodákům možnosti bohatého sportovního i turistického vyžití, ale zároveň s sebou nese různá nebezpečí vyplývající ze spádu a terénu říčního koryta, porostu kolem řeky, konstrukce jezů i záludnosti vodního živlu jako takového. Začínající vodáci, kteří se poprvé vydávají právě na Berounku, by se měli alespoň částečně seznámit se základními znalostmi techniky jízdy a nikdy by neměli vyplout bez zkušeného a zodpovědného dozoru. Další základní podmínkou bezpečné jízdy i na tak krotké a mírné řece, jako je Berounka, je používání ochranných pomůcek. Plovací vestu jako základní ochrannou pomůcku by zásadně měly používat děti a neplavci. Pro menší děti by na vestě neměl chybět límec, který dokáže udržet hlavu nad hladinou. Plovací vesta chrání nejen před utonutím, ale i před nárazy, šokem z ledové vody a před prochladnutím. Použití plovací vesty má rovněž psychologický účinek. Na přibalení vesty do zavazadel by neměli zapomínat ani dobří plavci, vydávají-li se sjíždět vodu na jaře či na podzim. Při jízdě v náročných a kamenitých vodáckých terénech, jako jsou některé úseky přítoků Berounky, je nezbytná i přilba, chránící hlavu před nárazy, které by mohly mít ve vodě tragické následky. Neméně důležitým vybavením je i ochranný oděv (neopren, popřípadě pogumované obleky), který chrání před prochlazením. Z obuvi jsou nevhodnější neoprénové boty, popřípadě tenisky. Naprosto nevhodné jsou tak často používané sandály nebo různé nazouváky, které při převrnutí lehce sjedou z chodidla. Berounka nevytváří zvláště obtížná místa v žádné své části toku. Ojedinelé krátké přejeje můžeme překonat bez větších obtíží. Větší nebezpečí může nastat hlavně za vyšších vodních stavů při projíždění některými zákrutami, kdy proud často táhne ke břehu do hustého porostu, kde by snadno mohlo dojít ke zranění o přečnívající větve a ke zvrhnutí nebo uvíznutí lodi pod padlým stromem. V těchto případech raději volíme jízdu po vnitřní straně oblouku meandru mimo proudnici, pokud nám to mělkina za nízkých vodních stavů dovolí. Zvýšenou pozornost bychom také měli věnovat stavenišťům vodních děl, v jejichž prostoru obvykle vyčnívají ze dna ostré předměty a kde jsou nad hladinou natažené dráty, kabely a nízké lávky. Na takových místech bývá voda často převedena do koryta vhodného pro plavbu.

Některé další zásady bezpečnosti při vodní turistice:

- Při výjezdu z tišiny, při přistávání, při zatáčení, a při vjezdu do protiproudu dodržujeme přiměřený náklon lodi dnem proti proudu.
- Při přistávání u břehu a přejíždění k protějšímu břehu směřujeme stále před lodi proti proudu.
- Při přejíždění řeky v blízkosti jezu dodržujeme bezpečnou vzdálenost od přepadu jezu a od ústí náhonu se silným proudem.
- Při nastupování a vystupování zajišťujeme stabilitu lodi opřením pádla kolmo o dno při boku lodi na stranu řeky.
- Při zvrhnutí lodi držíme loď výše proti proudu, natočenou po proudu (při vylévání vody loď obracíme ve vodě).
- Při plavbě ve skupinách nikde neopouštíme nezkušenou posádku.
- Při zvrhnutí lodi ve zvláště nebezpečných místech (válce, vývařiště, víry a jiné) se soustředíme hlavně na svoji záchranu i záchranu ostatních bez ohledu na ztráty materiálu.

Překonávání jezů

Specifické nebezpečí na Berounce představují jezy. Přeceňování sil a schopností, nedostatečné jištění i záchrana při sjíždění nebezpečných jezů byly příčinou mnoha smrtelných úrazů na českých řekách. Jezy na Berounce většinou nemají propusti a jen některé jsou sjízdné s minimálním rizikem. Zejména za vyšších vodních stavů se pod některými z nich tvoří vodní válce (vracáky), nebezpečná vývařiště nebo víry, takže zvrhnutí v těchto místech může mít tragické následky. Velice nebezpečné jsou i kameny, bloky betonu, kmeny stromů a jiné naplaveniny, o které se může loď snadno rozbít nebo mezi nimi uvíznout pod masou padající vody. Z těchto důvodů je nezbytné si z břehu každý jez důkladně prohlédnout, a pokud jsme si jisti, že nám pod jezem nic nehrozí, můžeme sjet po spádové desce jezu nejlépe v místě, kde voda volně odtéká. Podmínkou bezpečné jízdy je i dostatek vody tekoucí přes jez a v místě dopadu pod jezem. Někteří vodáci raději volí jízdu v lodi bez spolujezdce v takzvaném singlu. Při sjíždění jezů ve skupinách je vhodné, aby nejméně dva nejzkušenější vodáci zajišťovali záchranu a navigaci lodi při nájezdu k hraně jezu.

Další způsoby překonávání jezů:

- **Přenášení** - nejnamáhavější, ale nejbezpečnější způsob přemístění lodi po břehu pod jez.
- **Přetahování** - loď přetáhneme pod jez po části jezu, kde protéká minimální množství vody nebo v místě, kde mírně vystupuje nad hladinu; v některých případech je vhodnější si loď podat (například u kolmých jezů); tento způsob je vhodný zvláště za nižšího stavu vody.
- **Spouštění (koníčkování)** - loď bez posádky a nákladu spustíme po spádové desce jezu na pevném provazu upevněném na přídi a zádi lodi, ze břehu nebo pilíře propusti pod jez; provádíme pouze u jezů se šikmým profilem nebo u nízkých kolmých jezů.
- **Shazování** - loď bez nákladu si podáme přímo přes zábranu propusti; provádíme pouze v případě, že nám konstrukce jezu, mělká voda pod jezem, či malé množství vody proudící přes jez umožní přístup až k místu shazování.